

KONSOLIDERING I VÄSTER, DEBÂCLE I ÖSTER

Av docenten TORVALD HÖJER

TVÅ skilda storpolitiska händelseförlopp ha satt sin prägel på det nu tilländalupna året 1949. De äro skilda ej blott i geografiskt hänseende utan även — och lika mycket — till sin tendens och innebörd. I väster har året fått sin karaktär av de liberala och socialdemokratiska makternas allt fastare sammanslutning till inbördes hjälp och försvar samt av den framgång i striden mot den kommunistiska aggressionen, som Berlinblockadens slutliga misslyckande innebar. I öster däremot har 1949 helt stått under intryck av den totala kommunistiska segern i Kina och av den fortsatta avvecklingen av det europeiska herraväldet i Sydasien, med de risker och den växande osäkerhet, som bli en följd därav.

De ryska övergreppen och särskilt det svåraste och för västmakterna mest kännbara av dem, februarikuppen i Prag, hade under 1948 äntligen framtvingit den diplomatiska och militära blockbildning i väster, som i själva verket hade varit nödvändig ända sedan krigets slut, fastän många av de maktägande i det längsta hade velat blunda för dess outhärlighet. De västeuropeiska staterna slöto sig redan på våren samman i Brysselpakten, och under hösten följde förhandlingarna om dess utbyggnad till en Atlantpakt för att erhålla en garanti om det amerikanska stöd, som tarvades, om Brysselöverenskommelserna ej skulle stanna vid en ren pappersfasad. I mars och april 1949 blev så Atlantpakten omsider färdig, efter åtskilliga svårigheter i fråga om såväl dess avfattning som dess geografiska omfattning. I det förra avseendet nödvändiggjorde den amerikanska författningens föga tidsenliga bokstav en sådan formulering, att ingen automatisk förpliktelse till väpnad hjälp åt en angripen paktundertecknare finnes. Distinktionen torde emellertid snarare vara av formell och psykologisk än av verklig praktisk betydelse, eftersom knappast någon

tvekan kan föreligga, åtminstone för närvarande, om Förenta staternas avsikt att bistå medundertecknarna i händelse av behov.

Betydelsefullare äro sannolikt meningsskiljaktigheterna i fråga om Atlantpaktens geografiska omfattning. Undertecknarna blevo till sist U. S. A., Canada, England, Frankrike, Belgien, Holland, Luxemburg, Danmark, Norge, Island, Italien och Portugal. Utanför kommo därmed att av olika skäl stå åtskilliga stater, delvis sådana som på det ena eller andra sättet äro av betydelse. Sverige, Schweiz och Irland ville ej själva ansluta sig. Spanien ställdes utanför av hänsyn till vissa mäktiga vänsterpartiers avoghet mot dess regering. Grekland och Turkiet fingo ej vara med till följd av sitt geografiska läge — som dock ur den synpunkt det här gäller knappast avviker alltför mycket från Italiens — och sin speciellt utsatta ställning gentemot Ryssland, vilken för övriga signatär-makter tycktes kunna innebära en ökning av de med paktens undertecknande förbundna riskerna.

Det befarades på sina håll under våren, att Turkiets och Greklands uteslutande från den nya paktgemenskapen skulle kunna försvaga deras position mot Ryssland och därmed öka riskerna för en rysk aktion i Nära Östern såsom svar på Atlantpakten. Hittills ha dock inga tecken i denna riktning framträtt. Greklands ställning har mot slutet av 1949 tvärtom åtminstone till synes avsevärt förbättrats. De kommunistiska invasionsstyrkorna ha lidit svåra motgångar mot regeringsarméerna, och för första gången synas dessa i huvudsak behärska det olyckliga landets territorium. Huvudorsaken till denna sakernas lyckosamma vändning är, att Jugoslavien i sammanhang med Titos konflikt med Moskva och hans därav följande beroende av de stora västmakterna undandragit de »grekiska» kommunisterna sitt stöd och deras tidigare baser och tillflyktsorter på jugoslavisk mark. Om denna vändning till den lagliga styrelsens fördel är slutgiltig, återstår ännu att se, och det är tydligt, att det inre läget i Grekland, socialt, politiskt och ekonomiskt, erbjuder ovanligt svårlösta problem. Ett gynnsamt tecken är emellertid, att vissa engelska pressorgan blivit åtskilligt sparsammare med sina näsrynkningar mot dem, som under ständig livsfara sökt att i Grekland bevara en tillflyktsort — sådan den nu en gång är — för västerländska idéer om frihet och rätt.

Att någon revision av Sveriges, Schweiz' och Irlands isolerade ställning till Atlantpakten skulle vara förestående, förefaller åtminstone f. n. osannolikt. Oklart är därför också, hur Atlantmakterna, i första rummet Amerika, skulle ställa sig i fall av över-

hängande fara för någon av dessa tre stater, som vilja vara »sig selv nok». Annorlunda ligger det till med Spanien. Det är tydligt, att general Franco mycket gärna skulle se slutet på sin nuvarande isolering. Det är lika klart, att såväl den militära sakkunskapen inom Atlantblocket som betydande meningsriktningar i England och särskilt i Amerika ha ögonen öppna för den stora betydelsen av Spaniens medverkan, både på grund av dess militära resurser och med hänsyn till dess strategiska läge i skydd av Pyreneerna och vid inloppet till Medelhavet. Svårigheten är, som redan sagts, av partipolitisk art och sammanhänger med de franska socialisternas utslagsgivande ställning i den franska kammaren och med Labour party's innehav av regeringsmakten i England.

En omständighet, som hittills har försvårat det militära planerings- och rekonstruktionsarbetet i Västeuropa, är bristen på samförstånd mellan de högsta engelska och franska militära kretsarna. Flera olika omständigheter lära här spela in. En är rent personliga motsättningar; åtskilliga av de ledande männen, ej minst den högste chefen, lord Montgomery själv, äro färgstarka och egocentriska personligheter utan någon utpräglad lust eller förmåga till samarbete. En annan är den franska militärledningens ömtålighet efter 1940 års katastrof och dess därav vållade starka prestigekänsla. Oförenliga intressen och därav följande motsatta politiska kurser i länderna vid Medelhavets östra ände, främst Syrien, utgöra likaledes en av de belastningar, som givit upphov till slagordet »*mésentente cordiale*». Men framför allt lär man på franskt håll särdeles naturligt hysa en mycket allvarlig oro för att en engelsk högsta ledning skulle ägna relativt litet intresse åt Västeuropas försvar och i stället koncentrera sig på att i stil med 1940—1942 hålla de Brittiska öarna som en framskjuten bastion eller hangarskepp. Därmed skulle Frankrike — och övriga stater vid Nordsjön — åter utsättas för en ockupation, av vida fruktansvärdare slag än t. o. m. 1940—1944 års, en ockupation, som genom sin hänsynslöshet och sitt förfogande över en mycket talrik och effektiv femtekolonn skulle kunna göra tabula rasa med samhällsordning och kultur i de ockuperade länderna. — Hur långt planeringsarbetet och den militära återuppbyggnaden under sådana förhållanden hunnit komma, undandraget sig självfallet all insyn, men tonerna i ansvarskännande engelsk och fransk press tyda på allvarliga bekymmer.

Ett icke oväsentligt hinder för det västeuropeiska samarbetet är vidare den nuvarande engelska regeringen eller åtminstone som-

liga av de bestämmande männen däri. För varje engelskt kabinett måste avvägningen mellan Englands intressen som europeisk stormakt och de krav, som ställas av dess roll som medelpunkten för imperiet — eller som det numera gärna heter samväldet — alltid bli vansklig och försvåra en konsekvent och kraftfull avvärjningspolitik mot de krafter, som hota Europas och ytterst även Englands egen frihet. Men under ministären Attlee ha andra och, som det kunde tyckas, onödiga svårigheter tillkommit. Den europeiska enhet, som de ledande labourmännen drömde om, när de 1945 tillträdde makten, skulle tillkomma på socialistisk grund. Den inre utvecklingen i det ena viktiga kontinentala landet efter det andra har gjort en så d a n europeisk enhetspolitik utsiktslös. Vidare har den europeiska enhetstanken sedan flera år tillbaka framför allt tagits om hand av Winston Churchill, och hans världshistoriska namn har varit rörelsens främsta fälttecken. Resultatet har blivit en småaktigt avvisande hållning från vissa tongivande labourkretsar mot Europarörelsen, en hållning som senast intogs av den på sin tid så snöpligen förolyckade finansministern Dalton vid Europa-parlamentet i Strassburg. Till yttermera visso har den skarpt isolationistiska handels- och penningpolitik, som blivit följden av Labourregimens misslyckande på det ekonomiska området, ideligen bragt England i motsättning till de övriga västeuropeiska staterna eller försvårat dess samarbete med dem. Typisk var den särskilt i Frankrike mycket klandrade sekretess, som in i det sista omgav den sedan länge ofrånkomliga punddevalveringen.

Det torde därför utan överdrift kunna sägas, att kabinettet Attlees avlägsnande är en väsentlig förutsättning ej endast för Englands eget tillfrisknande — den saken har blivit allt tydligare genom den oförmåga till klara paroller och beslutsamt handlande, som Labourregeringen visat i de finansiella kriser, vilka följt den ena efter den andra — utan även för att åstadkomma ett förtroendefullt och effektivt samarbete mellan England å ena sidan, För-enta staterna och de västeuropeiska staterna å den andra. Arbetarpartiets svåra nederlag vid slutet av 1949 i både Nya Zeeland och Australien och regeringsmaktens övergång i konservativa händer i bägge dessa dotterriken göra ett regeringsskifte i London önskvärt även med tanke på samarbetet med de mest lojala bland dominions.

De engelska underhusvalen ha numera utlysts att äga rum den 23 februari. Ett svår genomträngligt dunkel omger det blivande valresultatet. Skulle Labourregimen dömas efter sina gärningar och sina underlåtenhetssynder, vore intet säkrare än en stor kon-

servativ seger och Churchills och Edens övertagande av den svåra uppgiften att söka bota skadorna av fem års missgrepp. Men en nutida väljarkår saknar i flertalet fall förutsättningar att bedöma de politiska följderna av sin röstning och ledes främst av de tävlande partiernas löften eller förespeglningar om privata och klassmässiga fördelar; det är en modern upprepning av den attiska demokratins historia under dess förfall. Att Labour efter sitt maktinnehav skulle ha möjlighet att ens tillnärmelsevis upprepa sin seger från 1945, finns det ingen som tror. Frågan är däremot, hur långt tillbakagången kommer att sträcka sig. De kommunala valen under senare år ha bragt stora konservativa segrar, men valdeltagandet är i allmänhet obetydligt jämfört med ett underhusval, och lokala faktorer spela ofta starkt in. Fyllnadsvalen åter ha låtit regeringen hålla sina mandat ehuru på senare tid alltid med starkt sammanskrumpna majoriteter. Även här inverka emellertid ofta lokala förhållanden på ett sätt, som gör det svårt att använda dessa resultat vid en tillförlitlig prognos för ett allmänt val.

Bedömarna förefalla därför överlag mycket försiktiga. Det kan mycket väl tänkas en betydande konservativ seger. Men den möjligheten är också i hög grad aktuell, att valen återföra Labour till makten med en svag majoritet eller att de konservativa endast få en så liten övervikt, att de knappast bli regeringsdugliga. I bägge fallen skulle England få en mycket svag regering i en av de mest kritiska situationerna i sin historia. Vill det sig riktigt illa, kan till och med den lilla handfullen av överlevande liberaler tänkas bli tungan på vågen, sedan tidigare deras uppställande av åtskilliga hundra utsiktslösa parlamentskandidater alldeles i onödan försvårat valsituationen för de borgerliga.

England, med sin alltjämt omätliga betydelse för hela Europas öden, är alltså det stora frågetecknet för 1950.

Vid sidan av västblockets konsolidering har Europas politik framför allt kretsat kring den allt skarpare motsättningen mellan Tito och Ryssland. Fiktionen, att konflikten gällde den jugoslaviske diktatorn och Kominform, har blivit omöjlig att upprätthålla, och under 1949 har Stalin själv allt klarare framträtt som Titos motpart. I samma mån som det blivit allt tydligare, att det ej finns någon återvändo för Tito utan att han har att välja mellan att hävda sig mot Moskva eller gå under, har Jugoslavien blivit hänvisat till västmakternas stöd, i första hand ekonomiskt mot den bojkott, som etablerats av Ryssland och dess satelliter, men i

viss mån även politiskt. Då Tito och hans krets samtidigt alltjämt ivrigt hävda sin egenskap av rättrogna kommunister i oförsonlig ideologisk motsättning till socialdemokrati och borgerlighet, är situationen onekligen paradoxal. Rimligen borde emellertid kunna förutses, att Tito — om han lyckas hävda sig vid makten — kommer att råka i allt större beroende av Amerika och alltmera nödgas taga hänsyn till Washingtons önskemål, eftersom hans återtag till Moskva är spärrat.

Året har bjudit på talrika rykten och gissningar om de metoder, som Stalin skulle kunna väntas tillgripa för att bringa sin uppstudsige satrap på fall och återställa Moskvas något skakade prestige i Sydösteuropa. Ryktena ha gällt allt, från det i och för sig väl händigaste men i detta speciella fall tydligen även för Moskvas annars så förfarna experter svårpraktikabla medlet, lönnmord, över utnyttjandet av de svåra nationella motsättningarna inom den jugoslaviska staten och till den militära invasionen i stor stil. Intet har veterligen försökts; det nya året kan måhända bringa lösningen på gåtan. Med denna sammanhänger en annan: Hur långt skulle Amerika vara villigt att gå för att understödja Tito i händelse av en rysk aggression? Perspektivet kan inte gärna te sig inbjudande för Washington, om man betänker Titos förflutna, hans regims karaktär och de rent geografiska svårigheterna att bistå honom mot ett allvarligt angrepp. Men att låta honom falla skulle innebära, att Stalin finge stärka sin prestige på ett sätt, som måste bli särdeles menligt för västmakternas eget anseende.

Som en följd av Titokrisen böra väl betraktas de utrensningar av tidigare kommunistiska dignitärer medelst sällsynt litet förtroendeväckande rättegångar, som under hösten ägt rum i några av satellitstaterna och ryktas få flera efterföljare, eventuellt även i själva Moskva. Därmed har Rysslands grepp om sina vasaller ytterligare stärkts, i varje fall tills vidare. I detta sammanhang kan även inregistreras marskalk Rokossovskis detachering till polack och till högste krigsherren i Polen, en händelse om vars verkan på många polackers känslor utlandet torde kunna göra sig en viss om ock svag föreställning.

För Tyskland har 1949 betecknat en betydelsefull fortsättning på den nya väg, som började beträdas redan 1948. Det ryska försöket att nyttja Berlinblockadens upphävande som påtryckningsmedel för att hindra skapandet av en västtysk stat slog fel, och för första gången efter 1945 finns det åter en tysk regering för att tillvara-

taga det tyska folkets intressen. Detta faktum ändras ej av att ryssarna i efterhand installerat en marionettregim av känt folkdemokratiskt snitt i Östtyskland. De västtyska valen medförde en mycket klar borgerlig seger och förde till makten den kristligt-sociala ledaren, Kölns mångårige energiske överborgmästare, en gång »Rhenlandets okronade konung», dr. Adenauer i spetsen för en koalition med även rätt skarpt högerfärgade inslag. Det läge, i vilket Adenauer och hans män övertagit styret, ger dem påtagliga taktiska fördelar. Västmakterna äro i allra högsta grad i behov av Tysklands medverkan för att kunna genomföra sin försvarspolitik mot det röda hotet. Adenauer har också redan kunnat inregistrera åtskilliga betydelsefulla framgångar vid sina förhandlingar med ockupationsmakterna. Själv tycks han — om av övertygelse eller av taktiska skäl må lämnas osagt — vilja markera stark välvilja mot Frankrike och en viss kyla mot England; här komma väl i dagen vissa sviter av Labourregimens missgrepp att söka skapa socialdemokratiska regeringar på kontinenten. För Adenaus franskvänliga politik utgör Saarfrågan en viss belastning.

En fråga, som alltjämt är olöst, är Tysklands framtida militära status. Officiellt är landet ju avväpnat för oöverskådlig framtid. Men det är alldeles tydligt, att man på amerikanskt håll liksom även i vissa västeuropeiska militärkretsar anser Västeuropas försvar mot Ryssland vanskligt för att inte säga utsiktslöst, om det till lands skall skötas blott av det försvagade Frankrike, de små Nordsjöstaterna och några få engelska divisioner. Här krävas helt enkelt tyska trupper, om en hållbar lösning skall kunna tänkas. Men då uppstå många frågor. För det första finns det på många håll i Tyskland efter erfarenheterna från 1941—1945 en bestämd motvilja mot vidare offer av landets uttunnade manliga ungdom, även om den gamla andan nog lever kvar i andra kretsar. Vidare uppstår frågan, om man skulle kunna tänka sig en verklig tysk armé eller endast tyska trupper i något slags internationell regi; det senare alternativet torde knappast vara särskilt smakligt för tysk opinion. Och slutligen är den allmänna meningen i Frankrike av allt att döma fortfarande under starkt intryck av 1940 och bestämt emot en tysk remilitarisering. Vissa bedömare räkna dock med en snabb och total ändring i detta avseende, när man nämligen på franskt håll dels kommer underfund med omöjligheten att trygga Rhengränsen med Frankrikes egna krafter, dels får se ett av rustningsbördor obesvärat Tyskland ekonomiskt och socialt passera ett Frankrike med dryg försvarsbudget. Enstaka men ob-

serverade stämmor ha redan höjts väster om Rhen för en tysk upprustning. Utvecklingen kan alltså tänkas här bringa överraskningar, om den varken bryskeras eller avbrytes. Att betydelsefulla chanser till ekonomisk och politisk återupprättelse öppna sig för Tyskland i nuvarande världspolitiska konjunkturen, är uppenbart. Ovisst är däremot, hur Tysklands folk och dess ledare komma att tillvarataga dessa chanser.

Om utvecklingen i Västerlandet sålunda, ehuru den alltjämt erbjuder fruktansvärda faror, dock under 1949 inneburit betydande framsteg för de krafter, som värna frihet och kultur, och synes peka mot ett visst återställande av den rubbade maktbalansen, ha händelserna i Fjärran Östern, såsom framhölls redan i början av denna korta översikt, uppvisat alldeles motsatt anblick. Redan under sista delen av 1948 hade de kommunistiska arméerna i Kina hemfört stora framgångar, vilka satt dem i besittning av Mandshuriet och norra Kina. Under 1949 har denna utveckling fortsatt i allt snabbare takt. Överallt ha nationalistiska arméer helt försvunnit eller efter god gammal kinesisk sed gått över till fienden. Undan för undan erövrades Jangtsedalen, Sydchina och till sist även de inre områden i sydväst, där Chiang-Kai-Sjek tio år tidigare hade trotsat den japanska invasionen. Vid årets slut förfogar marskalken endast över ön Formosa och den blygsamma kinesiska sjömakten, medan hela fastlandet ligger under den röda fanan.

Det inträffade är ett världshistoriskt tidsskifte av första ordningen, särskilt om det sammanställs med det engelska styrets försvinnande från Indien. Det västliga inflytandet är helt utdrivet från Kina, det kinesiska folket står, åtminstone till synes, helt samlat under en Europa- och Amerikafientlig ledning. Vidare står det flertusenåriga kinesiska samhället nu inför fullständig omstötning. Vad som kommer ut ur smältugnen, kan ingen förut säga: det är ej säkert, att det blir någon kommunism av hittills känd form. Men av det Kina, som världshistorien tills nu känt, på konfuciansk och buddhistisk grund, kommer det ej att finnas mycket kvar.

För Amerika är det inträffade en katastrof av första ordningen. Ända sedan sekelskiftet eller ännu något längre tillbaka har Förenta staternas kinesiska politik i klar motsättning till de europeiska stormakternas och Japans gått ut på att vinna vänskap och förtroende hos ett Kina, som skulle assimilera de västerländska idealen i deras amerikanska utformning. En strid flod av kine-

siska studenter har år efter år gått till de amerikanska högskolorna, en ström amerikanska lärare och experter till Kina. Under de senaste två årtiondena har Kuomintang varit den kinesiska meningsriktning, på vilken denna amerikanska politik byggts upp. Marskalken och hans maka ha i U. S. A. åtnjutit en prestige och en sympati, som kommo till kraftiga uttryck under själva kriget. Amerikas efterkrigspolitik var inriktad på att i Fjärran Östern bygga på samverkan med Chiang-Kai-Sjeks kinesiska stormakt. Enorma belopp i pengar och varor ha ställts till hans förfogande.

Av hela denna politik finnes nu ej sten på sten. State Department har sökt i någon mån bevara sitt ansikte genom att kasta skulden för misslyckandet på Kuomintang och särskilt på marskalken själv och hans närmaste rådgivare, vilkas korruption och allmänna oeffterättlighet nu skildras i bjärta färger i officiella amerikanska publikationer (bl. a. i ett »white paper» av State Department, på grundval av vilket lämnas en intressant skildring från en svensk expert på Kina i nästa häfte av Svensk Tidskrift). Sannolikt överensstämma dessa publikationer med sanningen eller åtminstone med en sida av sanningen, och möjligen låta de amerikanska väljarna och deras förtroendemän sig nöja med dessa förklaringar till den östasiatiska jordbävningen. Kvar står i alla fall både den amerikanska Kinapolitikens kompletta misslyckande och den fruktansvärda svårigheten att finna någon ersättning. Japan kan naturligtvis byggas ut till en militär bas utanför det asiatiska fastlandet, något som väl i längden förutsätter återresningen av dess militärmakt under amerikanskt beskydd. Utvecklingen av general Mac Arthurs regim synes redan peka i sådan riktning. Formosa kunde sannolikt bevaras åt Chiang. Filippinerna kan väl hållas som en flankställning. Men allt detta blir ändock blott ett försök att göra det bästa möjliga av en desperat situation. Militärt blir läget mycket bekymmersamt vid Stilla havets västra kust, och ekonomiskt har hela den kinesiska marknaden med alla sina enorma framtidsmöjligheter gått förlorad för U. S. A. Det må till sist även påpekas, att det blir svårt att omgärda en sådan på Japan-Formosa-Filippinerna byggd defensivpolitik med samma aura av högsinhet och moralisk förträfflighet som den traditionella Kinapolitiken (»Open Door»), och den omständigheten betyder en hel del i Förenta staterna. Vid 1950 års början har också president Truman, uppenbarligen efter skarpa motsättningar i de högsta amerikanska instanserna, deklarerat sitt beslut att inte ge Chiang-regimen på Formosa något militärt stöd. Öns öde är därmed ovisst.

Den kinesiska katastrofen kan emellertid i värsta fall få omedelbara och mycket vittgående verkningar i Sydöstasien. I Birma råder efter det illa överlagda utträdet ur det brittiska imperiet ett permanent virrvarr, och den sittande regeringen behärskar endast delar av det vidsträckta och svårtillgängliga landet. De kommunistiska trådarna bakom inbördeskrigets blodiga skådespel äro fullt tydliga. I Franska Indokina råda ända sedan världskrigets slut liknande förhållanden. Trots en för det nuvarande Frankrikes krafter betydande militär insats har man ej lyckats slå ned den kommunistiskt inspirerade upprorsrörelsen, och vid 1949 års slut har Frankrike tillkännagivit sin avsikt att följa Englands och Hollands exempel och överlämna makten åt en inhemsk regering under ledning av f. d. kejsaren av Annam. Dennes möjligheter att hävda sig bättre, än fransmännen själva hittills gjort, förefalla ej alltför goda. I Siam torde den lagliga regimen stå på rätt svaga ben. På Malackahalvön pågår alltjämt det segslitna kommunistiska djungelkriget. I Indonesien ha holländarna inför Amerikas, Indiens och Australiens alldeles negativa hållning till slut nödgats ge upp spelet och i december erkänna en suverän indonesisk stat, i en lös förbindelse med Holland och styrd i huvudsak av samma klick, som japanerna på sin tid insatte som ett slags testamente, när de själva nödgades ge upp spelet. Om denna regim — under ledning av presidenten Soekarno, premierministern Hatta och sultanen av Djodjakarta — möjligheter att på egen hand upprätthålla ordningen i sitt vidsträckta rike med dess mycket torftiga bestånd av personer med något slags administrativ kompetens, torde det vara för tidigt att yttra sig. — Till det sagda må läggas, att förhållandet mellan de båda indiska dominierna alltjämt är mycket dåligt. Den olösta frågan om det strategiskt så betydelsefulla Kasjmir har numera kompletterats med ett handelskrig, så mycket bittrare som bägge parterna äro hänvisade till varann för vissa livsviktiga varor.

Den *pax Britannica* — med vissa holländska och franska inslag — som ända sedan 1800-talets början uppehållit fred och ordning i Indiska oceanen och den stora övärlden och gjort dessa länder till några av världshandelns viktigaste råvaruleverantörer, ligger 1949 alltså fullständigt i ruiner. I stället råder här ett militärt vacuum, medan de inre förhållandena i vissa av länderna liksom även de yttre relationerna mellan några bland dem alltmer likna tillståndet på Balkan under dess mörkaste tidsskeden.

Skulle de nya makthavarna i Kina — eller eventuellt deras till-

skyndare i Moskva — vilja fortsätta segertåget söder om Kinas gränser, öppna sig sålunda mycket lockande utsikter. Hittills har dock intet i den vägen försports. Men det finns ju också rika möjligheter att i Birma, Indokina och Malacka i större skala upprepa det spel, som under åtskilliga år med stor framgång drivits i Grekland och därvid låta Kinas sydligaste provinser spela samma roll som nyss sydvästra Bulgarien, södra Jugoslavien och Albanien. Gränsen mellan fred och krig i våra dagar är fullständigt flytande.

Det stora problemet i Asien — för att inte säga i världen över huvud taget — är, om det skall lyckas Ryssland att behandla Kina som en satellitstat på samma sätt som de olika medlemmarna av det europeiska östblocket eller om problemet Tito rätt snart skall uppstå i kinesisk variant. Frågan kan ej nu besvaras av någon, men på det svaret hänger sannolikt världshistoriens fortsatta gång. Skulle Kinas — och Sydasiens — tillgångar av människor och varor slutgiltigt kunna inordnas i Moskvas tjänst och fritt nyttjas av dess styrande, ja, då kan väl Västerlandets slutliga öde förutses. Men det är här fråga om en utveckling, som även under för Moskva gynnsamma förhållanden måste kräva mycket lång tid, sannolikt flera generationer, och under den tiden kan mycket hända både inom och utom Ryssland.

Det fanns på våren 1949 folk, som vid Berlinblockadens slut väntade en allmän världspolitisk avspänning. Dessa förhoppningar ha fullständigt slagit fel; läget är lika mörkt som förut; krigsfaran på vissa punkter — Jugoslavien, Bortre Indien, Korea, för att nämna några namn — lika överhängande som någonsin. Den enda gynnsamma faktorn är den tilltagande beredskapen, politisk såväl som militär, på den till själva sitt liv hotade västsidan. Det tillkommer alla stater inom den västerländska kulturkretsen, även dem, som ej nu organisatoriskt tillhöra Atlantblocket, att söka främja detta gynnsamma moment i utvecklingen, att medelst utbyggnad och modernisering av sitt försvar och genom politisk beredskap söka rätta till den rubbade maktbalansen och avskräcka angriparen från att fullfölja sin aggression på ett sätt, som skulle göra den stora kraftmätningen oundviklig.

17.1.1950.